

Tweede Kamer
Leden Vaste Kamercommissie OCW
Postbus 20018
2500 EA 's-GRAVENHAGE

Houttuinlaan 6
3447 GM Woerden
Postbus 2051
3440 DB Woerden

Woerden,
24 april 2020

Ons kenmerk:
2020-1166432924-29

Doorkiesnummer:
0348 - 75 35 00

T: 0348 - 75 35 00

Onderwerp: Position paper MBO Raad voor het notaoverleg
Onderwijs en corona

F: 0348 - 75 35 01

E: info@mбораad.nl

www.mбораad.nl

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie OCW,

Vooraf

Sinds de sluiting van de scholen heeft de mbo-sector, in goede samenwerking met andere betrokken partijen (NRTO, JOB, vakbonden, inspectie, SBB), gewerkt aan een aantal zaken om de studievertraging van studenten zoveel mogelijk te beperken. Dat heeft geleid tot drie bewegingen:

- Het massief opstarten en uitvoeren van afstandsonderwijs.
- Het uitvoeren van activiteiten binnen en buiten school om te zorgen dat de huidige diplomakandidaten in staat worden gesteld om hun diploma te halen.
- Het realiseren van opvang van, en ondersteuning en onderwijs voor studenten in een kwetsbare positie die onvoldoende konden/kunnen deelnemen aan afstandsonderwijs.

De afspraken waarmee dit mogelijk gemaakt is, zijn vastgelegd in servicedocumenten en een handreiking verantwoord diplomabesluit. Deze documenten ontvangt u bij dit position paper.

1.1 Aandachtspunten bij eventueel toekomstig besluit opstarten onderwijs op locatie

Bij een eventueel toekomstig besluit tot het opstarten van onderwijs op locatie gelden voor mbo-scholen een aantal belangrijke aandachtspunten:

- Verdere openstelling van het mbo kan niet uitgelegd worden als niet ook het voortgezet onderwijs (gedeeltelijk) opengaat.
- Naast de huidige activiteiten gaat het voor de mbo-scholen bij eventuele versoepeling van de maatregelen met name om het mogelijk maken van praktijklessen.
- Mogelijkheden tot openstelling van gebouwen hangen direct samen met andere versoepelde maatregelen en de effecten die een en ander heeft op verkeersbewegingen en vervoer door het openbaar vervoer.

1.2 Inspanning voor kwetsbare studenten

Kwetsbare studenten in het mbo vragen in het bijzonder aandacht. De scholen spannen zich in om ze in beeld te houden en te zorgen dat elke student zo goed mogelijk betrokken blijft. In deze groep zitten ook studenten waarbij dat, naarmate de huidige situatie langer voortduurt, steeds lastiger wordt. Mbo-scholen ondernemen activiteiten gericht op deze studenten om te zorgen dat ook zij het slot van dit studiejaar meemaken en dat ze volgend jaar weer terugkomen. Of dat voor elke student uit deze groep zal gaan lukken, is een punt van zorg.

2. Speerpunten voor het nota-overleg

Waar lopen mbo-scholen op dit moment tegen aan? Hieronder een uitwerking van enkele speerpunten waarvoor we aandacht vragen in uw overleg:

- 2.1 Inburgering: verzoek om tijdelijk overbruggingsbudget
- 2.2 Praktijkgericht opleiden: mogelijkheden vereist voor specifieke sectoren
- 2.3 Afgestudeerden: creëer perspectief voor doorstuderen of aan het werk

2.1 Inburgering: verzoek om tijdelijk overbruggingsbudget

Mbo-scholen vragen uw aandacht voor een kwetsbare groep namelijk de nieuwkomers. 25 á 30 mbo-scholen verzorgen ook inburgeringsonderwijs. Dit onderwijs wordt niet rechtstreeks gefinancierd door de overheid. Een deel van de cursisten betaalt het zelf, een ander deel vanuit een lening bij DUO die onder voorwaarden wordt kwijtgescholden. Inburgeraars die niet tijdig hun examens halen, lopen het risico op boetes en potentieel een schuld van 10.000 euro.

Om het perspectief van de inburgeraars overeind te houden is het cruciaal dat de lessen, ook in deze omstandigheden, doorgang kunnen vinden. Daarom is het een goede zaak dat ook voor deze doelgroep afstandsonderwijs mogelijk is gemaakt. Alleen zo lukt het om de verbinding met deze doelgroep in stand te houden.

Tegelijk moeten we erkennen dat het, onder de huidige omstandigheden, onmogelijk is om omvang en kwaliteit van de lessen inburgering op het niveau te houden zoals deelnemers dat voor de crisis gewend waren. Bovendien is niet duidelijk op welk moment er weer examens afgenomen kunnen worden. Al met al geeft dat inburgeraars veel onzekerheid en de kans op vertraging is niet uitgesloten. Daarom vinden de mbo-scholen het niet verantwoord om de rekening van het inburgeringsonderwijs bij de deelnemers te leggen.

Roc's die inburgering aanbieden kunnen nagenoeg geen gebruik maken van de generieke regelingen als NOW zoals nu vormgegeven. Mbo-scholen mogen inburgeringsonderwijs niet uit hun eigen OCW-middelen betalen, omdat dan publieke en private middelen worden vermengd. Minister Koolmees gaf aan in het schriftelijk overleg over versoepeling voorwaarden afstandsonderwijs het beschikbaar stellen van een extra budget om alle inburgeraars gratis afstandsonderwijs een te zware maatregel te vinden. Daardoor is een passende oplossing nog niet gevonden.

- *Daarom vraagt de MBO Raad om een tijdelijk overbruggingsbudget om het inburgeringsonderwijs uit te betalen, zodat inburgeringstrajecten doorgang kunnen vinden en inburgeraars na deze crisis niet worden opgezaaid met hoge schulden.*

2.2 Praktijkgericht opleiden: mogelijkheden vereist voor specifieke sectoren

De coronacrisis heeft een stevige invloed op de economie en de arbeidsmarkt. Veel bedrijven, dus ook leerbedrijven, staan in de overlevingsstand. Dat heeft natuurlijk invloed op de mogelijkheden voor het praktijkgericht opleiden. Dit raakt nadrukkelijk de leerbanen (bbi) in betreffende branches, maar ook de beroepspraktijkvorming (bol en bbi). Het mbo werkt nauw samen met het bedrijfsleven om de opleidingen zo goed mogelijk te laten aansluiten op de behoefte van de arbeidsmarkt. Voor de coronacrisis waren we gewoon dat een stage direct gekoppeld is aan een beroep en dat een bedrijf pas als leerbedrijf wordt erkend als in dat bedrijf het beroep waartoe wordt opgeleid ook daadwerkelijk wordt uitgeoefend. Evident is dat dat nu in een aantal sectoren niet meer voldoende zal gaan lukken. Om studenten ook komend schooljaar hun opleiding te kunnen laten vervolgen, hebben mbo-scholen behoefte aan meer flexibiliteit voor beroepspraktijkvorming en stages. Dat pakken we samen met sociale partners binnen SBB op in het recent aangeboden actieplan 'Stages en leerbanen'.

We vragen voor de scholen ruimte om huidige opleidingstrajecten opnieuw te kunnen inrichten en examineren met behulp van:

- *Stageplekken waarin een deel van het beroep (dus een aantal van de vereiste competenties) geleerd kan worden en niet per se het hele beroep.*
- *Stageplekken in de eigen schoolcontext waar in die praktijksetting leerervaringen opgedaan kunnen worden die van belang zijn voor het leren van een beroep.*

Overigens steunen we het actieplan SBB gericht op het behoud van bbl-leerbanen. Zeker is dat de aanwas van bbl-ers voor aankomend schooljaar sterk zal achterblijven en dus een grote breuk zal blijken ten opzichte van de normale arbeidsvraag. De mismatch die daardoor over een aantal jaren kan ontstaan is dan ook voorspelbaar indien de arbeidsmarkt weer zal herstellen. De doelmatigheidsafspraken die we hanteren zullen daarop bezien dienen te worden.

2.3 Afgestudeerden: creëer meer perspectief voor doorstuderen of aan het werk

Gelukkig kunnen ook tijdens de coronacrisis veel mbo-studenten deze zomer afstuderen. Dat is een prestatie van niet te onderschatten omvang van onder meer de onderwijsteams in het mbo. Op die prestatie zijn we nu al trots.

Gediplomeerden die willen doorstuderen staan voor dilemma's. Zij zullen niet allemaal kiezen voor een studie op een hoger niveau. Juist het veranderende arbeidsmarktperspectief kan aanleiding zijn om te kiezen voor verbreding van hun perspectief. Door bijvoorbeeld het volgen van een extra mbo-opleiding, niet persé op een hoger niveau, maar wellicht wel in een sector waar meer werkgelegenheid is. Deze studenten zijn van harte welkom op de mbo-scholen.

Echter, studiefinanciering kan hier een negatieve hobbel zijn. Niet alle studenten die nu kiezen voor doorleren hebben hiervoor nog voldoende studiefinanciering beschikbaar. Het zou zonde zijn als zij hierdoor een extra forse schuld opbouwen.

Perspectief voor doorstuderen

- *Wij vragen aandacht voor afgestudeerden die vanwege de recessie kiezen voor een nieuwe mbo-studie. Wij vragen u daarom er bij de minister op aan te dringen dat mbo-studenten die geen recht meer hebben op een basisbeurs en kiezen voor omscholing naar een andere sector, hiervoor een tegemoetkoming van het rijk ontvangen, vergelijkbaar met de basisbeurs.*

Voor een ander deel van de studenten ligt verder leren minder voor de hand. Zij gaan na de zomer op zoek naar werk. Mbo-scholen hebben, samen met partners, de laatste twee jaar ervaring opgedaan met het begeleiden van afgestudeerde mbo-ers naar de arbeidsmarkt (pilots Motie Kwint). Het advies vanuit IBO Jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt - begeleid afgestudeerde mbo-ers op niveau Entree en niveau 2 tot 2 jaar na diplomering - is nu relevanter dan ooit. Juist nu is het van belang om jongeren na diplomering in beeld te houden en hen te blijven stimuleren en motiveren om aan het werk te komen.

Perspectief voor aan het werk

- *Gezien de bijzondere omstandigheden zou een dergelijke begeleiding niet beperkt moeten worden tot gediplomeerden uit de opleidingen Entree en niveau 2, maar voor alle mbo-afgestudeerden die daar behoefte aan hebben. We vragen u om al dit jaar middelen beschikbaar te maken om deze begeleiding te realiseren.*

Tot slot

Al met al zijn we trots op de stappen die afgelopen weken gezet zijn in onze sector. En we zijn dankbaar voor de ruimte en het vertrouwen dat we kregen om in het belang van onze studenten zaken anders te regelen dan we gewend zijn. Maar dit is geen crisis die op korte termijn voorbij zal zijn. En dat geldt ook voor de effecten hiervan op onze studenten. Daarom vragen wij u om aandacht te besteden aan enkele van de meest nijpende kwesties waar onze scholen nu mee worstelen. We wensen u een goed debat toe.

Met vriendelijke groet,

Frank van Hout,
Waarnemend voorzitter

